

Uvajanje spolno občutljivega pristopa v raziskovanje

Dr. Jovana Mihajlović Trbovc,
Inštitut za kulturne in spominske študije ZRC SAZU

**KAKO NASLOVITI »ENAKOST SPOLOV IN VKLJUČEVANJE
DIMENZIJE SPOLA« V PROJEKTNI PRIJAVI PROGRAMA OBZORJA
EVROPA?**

na Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in inovacije

29. marec 2023

ZRC SAZU

Uvajanje spolno občutljivega pristopa v raziskovanje

Dr. Jovana Mihajlović Trbovc
ZRC SAZU

**KAKO NASLOVITI »ENAKOST SPOLOV IN VKLJUČEVANJE DIMENZIJE
SPOLA« V PROJEKTNI PRIJAVI PROGRAMA OBZORJA EVROPA?**

na Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in inovacije

29. marec 2023

Domov

Predstavitev >

 [Načrt za enakost spolov](#)

 [Gender Equality Plan](#)

[Svetovalka za enakost spolov](#) >

[Zbiranje podatkov in spremljanje enakosti spolov](#) >

[Izobraževanja za enakost spolov](#) >

Svetovalka za enakost spolov

Svetovalka za enakost spolov je [dr. Jovana Mihajlović Trbovc](#). Nanjo se lahko obrnete glede vprašanj s tega področja, in sicer glede:

1. izvajanja *Načrta za enakost spolov* in predlogov za njegovo posodabljanje
2. izvajanja *Strategije ZRC SAZU za etiko, integriteto in enake možnosti v raziskovanju* (področje enakih možnosti)
3. nacionalnih in evropskih smernic s področja politik enakih možnosti
4. vključevanja dimenzije spola v raziskovanje (tako pri sestavi projektne skupine kot vsebini projektne prijave in raziskav)

Zakaj rabimo dimenzijo spola v raziskovanju?

- Večja družbena relevantnost raziskav.
- Odpiranje novih interdisciplinarnih vprašanj.
- Občutljivost za spol v izbiri raziskovalnih vprašanj je odraz enakosti spolov v delovnem okolju.
- Priporočen (ne pa nujen) element načrtov za enakost spolov.
- Priprava uspešnejših projektnih prijav.
 - Vključevanje dimenzije spola zahteva tudi večina razpisov Evropske komisije.

Družbena relevantnost raziskav

Nekaj primerov:

- Različno učinkovanje zdravil na moška in ženska telesa.
- Razlike v stopnjah okužbe in smrtnosti med moškimi in ženskami med pandemijo Covid-19.
- Pri raziskovanju davčne in pokojninske zakonodaje se redko obravnava njen upliv na različne spole, čeprav dokazano upliva na socio-ekonomske neenakosti.
- Varnostni pasovi so standardno bili izdelani po merah moškega telesa.
- Tehnologije umetne inteligence (AI) in mašinskega učenja lahko reproducirajo že obstoječe družbene stereotipe.

Zakaj rabimo dimenzijo spola v raziskovanju?

- Večja družbena relevantnost raziskav.
- Odpiranje novih interdisciplinarnih vprašanj.
- Občutljivost za spol v izbiri raziskovalnih vprašanj je odraz enakosti spolov v delovnem okolju.
- Priporočen (ne pa nujen) element načrtov za enakost spolov.
- Priprava uspešnejših projektnih prijav.
 - Vključevanje dimenzije spola zahteva tudi večina razpisov Evropske komisije.

Zahtevne programa Horizon Europe

Horizon Europe Programme Guide (Version 2.0, 11 April 2022)

Integration of the gender dimension into R&I content: a requirement under Horizon Europe

The integration of the gender dimension into R&I content is mandatory. It is a requirement set by default across all Work Programmes, destinations and topics, unless its non-relevance for a specific topic is specified in the topic description, e.g. by the mention “*In this topic the integration of the gender dimension (sex and gender analysis) in research and innovation content is not a mandatory requirement*”.

This new requirement to integrate the gender dimension by default in R&I content in projects is recalled in the General Introduction to the Horizon Europe Work Programme, and in the General Annex D on Award Criteria (for Research and innovation actions, Innovation actions and Programme co-fund actions) and it is thus reflected in the corresponding application forms (proposal template) for Research and Innovation Actions, Innovation Actions and Programme Co-fund Actions under the *Excellence* evaluation criterion (under *Methodology*).

In the proposal template, applicants are invited to describe how the gender dimension (i.e. sex and/or gender analysis) is taken into account in the project’s R&I content. If applicants do not consider such a gender dimension to be relevant in their specific project, they should provide a sound justification, which will be taken into account during evaluation of the proposal, e.g. with appropriate scientific references.

Zahteva Marie Skłodowska-Curie Actions

Doctoral Networks (HE MSCA DN), Application form (Part A)

Version 1.2 10 May 2022

Excellence – aspects to be taken into account.

- Quality and pertinence of the project's research and innovation objectives (and the extent to which they are ambitious, and go beyond the state of the art).
- Soundness of the proposed methodology (including interdisciplinary approaches, consideration of the gender dimension and other diversity aspects if relevant for the research project, and the quality and appropriateness of open science practices).
- Quality and credibility of the training programme (including transferable skills, inter/multidisciplinary, inter-sectoral and gender as well as other diversity aspects).
- Quality of the supervision (including mandatory joint supervision for industrial and joint doctorate projects).

Zahteva Marie Skłodowska-Curie Actions

Doctoral Networks (HE MSCA DN), Application form (Part A)

Version 1.2 10 May 2022

1.2 Soundness of the proposed methodology

Required sub-headings:

- Overall methodology: Describe and explain the overall methodology including the concepts, models and assumptions ...
- Gender dimension and other diversity aspects: Describe how the gender dimension and other diversity aspects are taken into account in the project's research and innovation content. If you do not consider such a gender dimension to be relevant in your project, please provide a justification.

 Remember that that this question relates to the content of the planned research and innovation activities, and not to gender balance in the teams in charge of carrying out the project.

 Sex, gender and diversity analysis refers to biological characteristics and social/cultural factors respectively. For guidance on methods of sex / gender analysis and the issues to be taken into account, please refer to https://ec.europa.eu/info/news/gendered-innovations-2-2020-nov-24_en

Zahteva prijav projektov FWF

Application Guidelines for Stand-Alone Projects (valid from 15 March 2022) p. 9

“The project description must comprise no more than 20 pages and include a table of contents as well as the contents described in section 2.3.1. ...

2.3.1. The proposed research

- (1) State of the art of relevant international research ...
- (9) A separate section must describe what sex-specific and gender-related issues* the planned project may potentially give rise to, and how the applicant intends to deal with them. These must be addressed briefly in the text even if the applicant believes the project does not raise any sex-specific and gender-related issues.

* Positioning and reflecting on the research approaches planned for the project in terms of sex-specific and gender-related issues, for instance: Is the research approach likely to produce sex-specific and gender-related findings? If so, what findings? How and where are these integrated into the research approach? (For information on checking the relevance of sex-specific and gender-related issues to a project, see <https://www.fwf.ac.at/en/about-the-fwf/gender-issues/fix-the-knowledge/fix-the-knowledge-detail/>).

<http://zalozba.zrc-sazu.si/p/1341>

<https://zalozba.zrc-sazu.si/sl/publikacije/prirocnik-za-uvajanje-spolno-obcutljivega-pristopa-v-raziskovanje-in-poucevanje#v>

Za tiskani izvod pišite na:
jovana.mihajlovic@zrc-sazu.si

Vsebina

KAKO UPORABLJATI TA PRIROČNIK?	9
UVOD	11
Spol v institucionalnem in strukturnem kontekstu	17
Spol v raziskovanju in kurikulumu	22
Cilj priročnika	25
PRIPOROČILA ZA UVAJANJE SPOLNO OBČUTLJIVEGA PRISTOPA	27
Uvajanje dimenzije spola v sestavljanje projektnih/predavateljskih skupin	29
Vključitev dimenzije spola v vsebino	31
Korak 1:	
Kako zasnovati spolno občutljive vsebine raziskav/učnih načrtov?	31
Korak 2:	
Kako uporabiti spolno občutljivo teoretično/metodološko strukturo?	35
Korak 3:	
Kako doseči spolno občutljive rezultate?	38
Odpor	41
Kontrolni seznam	43
Priloga 1: Obstoječi priročniki	47
Priloga 2: Poročila o prisotnosti dimenzije spola v raziskovanju in poučevanju na testnih ustanovah projekta GARCIA	50

PRIPOROČILA ZA UVAJANJE SPOLNO OBČUTLJIVEGA PRISTOPA	27
Uvajanje dimenzije spola v sestavljanje projektних/predavateljskih skupin	29
Vključitev dimenzije spola v vsebino	31
Korak 1:	
Kako zasnovati spolno občutljive vsebine raziskav/učnih načrtov?	31
Korak 2:	
Kako uporabiti spolno občutljivo teoretično/metodološko strukturo?	35
Korak 3:	
Kako doseči spolno občutljive rezultate?	38

Vključevanje dimenzije spola v vsebino

Korak 1: Kako zasnovati spolno občutljive vsebine raziskav/učnih načrtov?

ZAKAJ?

Oprelitev RAZISKOVALNEGA PROBLEMA
in oblikovanje RAZISKOVALNIH VPRAŠANJ na spolno občutljiv način

RAZISKOVANJE

- Ali ste pri oblikovanju raziskovalnega vprašanja mislili tako na ženske kot na moške?
- Ko opredeljujete raziskovalni problem, premislite o tem, kako različno so moški in ženske povezani s tem problemom.

Primer:

Raziskovalni projekt s področja agronomije obravnava tendence razvoja malega kmetijstva v Sloveniji (npr. sprememba gospodarskih razmer v Evropi, odločanje za biološko ali ekološko kmetijstvo ipd.). Z vključitvijo dimenzije spola v takšen projekt bi se postavila vprašanja o tem, kako bodo spremembe družbenega položaja žensk (družbeno-politična emancipacija) vplivale na tradicionalno sprejemanje odločitev v družinah, ki se ukvarjajo s kmetijstvom. Ali kmetovalke ravnajo drugače kot kmetovalci?

(Primer testne ustanove s področij naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike, Slovenija)

- Če se projekt ukvarja s strukturnimi vprašanji v družbi (npr. sprejemanje odločitev in kreiranje politik), premislite o tem, na kakšen način se razlikujeta položaja moških in žensk v družbi. Ali so ženske enakopravne z moškimi na vseh področjih političnega sistema? Ali so enako zastopane v organih odločanja? Kakšna je delitev lastništva nad pomembnimi viri (zemljišče, prihodki, premoženje) glede na spol?

- Če vaš projekt obravnava zasebno življenje posameznic in posameznikov, premislite o tem, kako drugačne so izkušnje žensk v določenih življenjskih okoliščinah v primerjavi z moškimi. Pri analiziranju vedenja posameznikov in posameznic (npr. odločitve o karieri, vzorci potrošnje, volilno vedenje, starševstvo) upoštevajte različne izzive, s katerimi se soočajo ženske in moški. Ali prevladujoče spolne vloge v družbi vplivajo na te izzive? Ali ima družba različna pričakovanja do moških in do žensk ter kako ta pričakovanja vplivajo na vedenje, ki ga analizirate?

Primer:

Vsak projekt, ki obravnava družinsko življenje, bi moral upoštevati razporeditev obveznosti v gospodinjstvu in sodelovanje v starševstvu. Prav tako bi moral upoštevati neenakomerno količino dela, ki ga opravlja ženska, v primerjavi z moškimi (npr. domača opravila, skrb za otroke in starejše). K temu je treba dodati obstoječe norme in pričakovanja (npr. kaj pomeni biti »dobra mati«) v posamezni družbeni ureditvi, ki pa se jih ne sme razumeti kot samoumevna, nespremenljiva ali »naravna«. V nadaljevanju navajamo dober primer takšne projektne raziskave: »Migracija in očetovstvo: razvoj družinskih vzorcev med potomci priseljencev iz Magreba v priseljenkem okolju. Primer mladih belgijskih očetov maroškega rodu.«

(Primer testne ustanove s področij družboslovja in humanistike, Belgija)

- Med opredelitvijo raziskovalnega problema premislite o razlikah med moškim in ženskim telesom.
- Ko sestavljate seznam virov (pregled literature), relevantnih za vašo raziskavo, poiščite spolno občutljive študije o temi, ki jo raziskujete ali premislite o tem, na katerih področjih manjkajo.

KURIKULUM

- Ali ste premislili o tem, kako se bodo vaši študenti in študentke kot bodoči strokovnjaki in strokovnjakinje, soočali z vprašanji spola med opravljanjem poklica? Ali bodo zmožni upoštevati različne potrebe, ki bi

Korak 1:

Kako zasnovati spolno občutljive vsebine raziskav in učnih načrtov?

- Opredelitev RAZISKOVALNEGA PROBLEMA in oblikovanje RAZISKOVALNIH VPRAŠANJ na spolno občutljiv način
- Prepoznavanje SPOLNIH STEREOTIPOV, NEENAKOSTI in PRISTRANSKOSTI

Spolne pristranskosti v jezikovnih algoritmih za slovenščino (avgust - november 2020)

je mene vprašal kot edino sodelavko na projektu

sodelavce (x)

profesorkam s katerimi sodelujem

Ip, JOv profesor kam (x)

ali raziskovalkini drugi dosežki

raziskovalni (x)

Delavnica, ki se je zgodila 15. 9. 2020 je v znanstvene nazive in zastavila vprašanje ali sedanji sistem v Sloveniji omogoča na adekvaten način. Cilj je bilo oceniti, kaj so anomalije sistema in koga sistem je prva izmed štirih delavnic, na katero so bili vabljeni predstavniki in predstavnice različnih generacij, položajev znotraj organizacij, različnih ved ter organizacij (predstavniki privatnih, zasebnih univerz,

predstavniki (x) ! ⋮

Pozdravljene_i, prepošiljam vabilo za intervju ali anketo, ki sta namenjena znanstvenicam in študentkam vseh stopenj na področju STEM

znanstvenikom (x)

Pozdravljene,

pošiljam doodle za potencialne datume sestanka naše delovne skupine, kjer bomo obravnavali kako naprej z našimi pobudami - če že niste prebrale periodični update, kopiram spodaj kjer je razlaga do kam smo prišli z pobudami in kaj bomo obravnavali na sestanku. Planiramo 2 uri sestanka + malica (neobvezna prebrali na udeležba :))

Dimenzija spola v računalniškem jezikoslovju

author: Senja Pollak, Institut "Jožef Stefan"
published: April 15, 2020, recorded: April 2020, views: 11

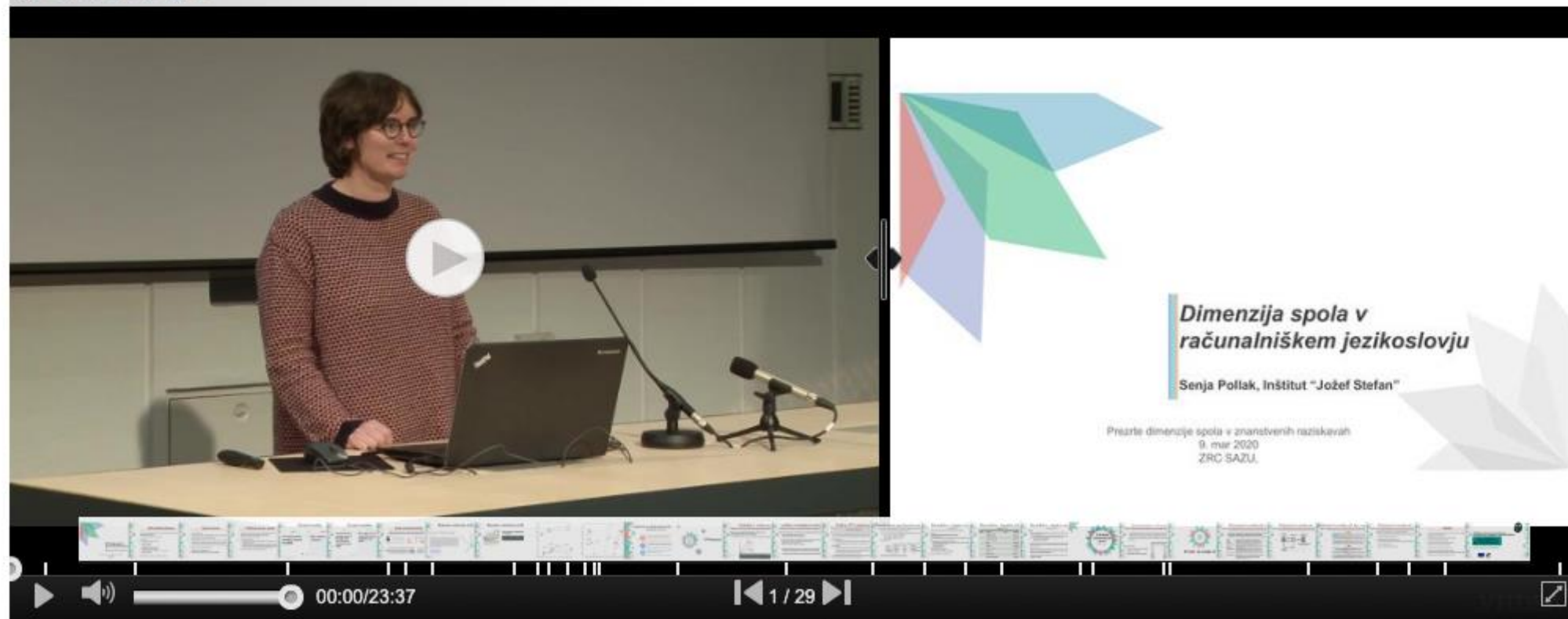
Categories

Top » Social Sciences

Enake možnosti na področju znanosti

Posvet Komisije za enake možnosti na področju znanosti

Switch off the lights

The video player displays a presentation slide on the right and a speaker on the left. The slide features a colorful geometric logo and the following text:

Dimenzija spola v računalniškem jezikoslovju
Senja Pollak, Institut "Jožef Stefan"

Prezrite dimenzije spola v znanstvenih raziskavah
9. mar 2020
ZRC SAZU.

The speaker, a woman with glasses and a patterned sweater, is standing behind a desk with a laptop and microphones. The video player interface at the bottom shows a progress bar at 00:00/23:37 and a page indicator 1 / 29.

http://videlectures.net/posvetKomisije2020_pollak_dimenzija_spola/

KORAK 2

Kako uporabiti spolno občutljivo teoretično in metodološko strukturo?

- Spolno občutljiva METODOLOGIJA
- RAZČLENITEV PODATKOV glede na spol in analiziranje podatkov na SPOLNO OBČUTLJIV NAČIN

- >> **SEX** refers to biological characteristics that distinguish between male, female, and intersex (in humans) or hermaphrodite (in animals).
- >> **GENDER** refers to socio-cultural norms, identities and relations that, together, shape and sanction “feminine” and “masculine” behaviours, and which are complex and change across time and place.
- >> **INTERSECTIONAL FACTORS**, such as racial or ethnic origin, age, socioeconomic status, sexual orientation, or disability, combine with sex and gender to shape a person’s or a group’s experience and social opportunities, thereby influencing the form of discrimination and inequality they encounter.

>> **SEX** refers to biological characteristics

‘Sex’ refers to biology. **In humans**, ‘sex’ refers to the biological attributes that distinguish male, female and intersex. **In non-human animals**, ‘sex’ refers to biological attributes that distinguish male, female and hermaphrodite. **In engineering and product design research**, sex includes anatomical and physiological characteristics that may affect the design of products, systems and processes.

Biomedicinske raziskave:

- Genetsko določanje spola
- Gamete (spolne celice)
- Morfologija:
 - Primarne spolne karakteristike (reproduktivni organi in genitalije)
 - Sekundarne spolne karakteristike

Gendered Innovations in Science, Health & Medicine, Engineering, and Environment (Stanford University)
<https://genderedinnovations.stanford.edu/>

The screenshot shows the homepage of the Gendered Innovations website. The header is dark red with the title "Gendered Innovations" in large white font, followed by "in Science, Health & Medicine, Engineering, and Environment" in a smaller white font. A navigation menu includes "Home", "Contributors", "Links", "Translations", and "Contact Us", along with a search bar labeled "Search The Site".

The main content area features a large image of a biological cell structure. Below the image is a banner for "SEX and Gender Methods for Research" under the "SCIENCE" category, with a "Gendered Innovations" logo and a right-pointing arrow.

On the right side, there is a vertical navigation menu with four categories: "ENVIRONMENT", "ENGINEERING", "HEALTH & MEDICINE", and "SCIENCE".

On the left side, there is a sidebar menu with several sections:

- What is Gendered Innovations?**
- SEX & GENDER ANALYSIS**
 - Methods
 - Terms
 - Checklists
- CASE STUDIES**
 - Science
 - Health & Medicine
 - Engineering
 - Environment
- DESIGN THINKING**
- POLICY RECOMMENDATIONS**
- INSTITUTIONAL TRANSFORMATION**
- VIDEOS**
 - Facebook
 - How to cite website

Below the main banner, there is a "FEATURED CASE STUDIES" section with three items:

- Stem Cells: Analyzing Sex** (with a colorful image of stem cells)
- Osteoporosis Research in Men: Breaking the Gender Paradigm** (with a skeletal image)
- HIV Microbicides: Formulating Research Questions & Analyzing Academic Disciplines** (with a colorful image of a microbicide)

On the bottom right, there is a text box titled "Why Gendered Innovations?" containing the quote: "Gendered Innovations" employs methods of sex and gender analysis to create new knowledge.

Gender and Inclusion Toolbox:

Participatory Research in Climate
Change and Agriculture

RESEARCH PROGRAM ON
Climate Change,
Agriculture and
Food Security

GENDER & QUALITATIVE INTERPRETATION OF DATA

Poverty
Employment
Political Participation and Power of Decision-making
Health and Wellbeing
Education

Each matrix is divided into two columns.

- The left hand column contains examples of typical quantitative data used to understand and track changes in the development issues under consideration.
- The right hand column posits a selection of questions to guide a qualitative exploration to help interpret this data from a gender perspective highlighting diversity and inequalities where they exist between and among women and men of different age, class, ethnicity, religion etc.

How SEX and GENDER Influence Health and Disease

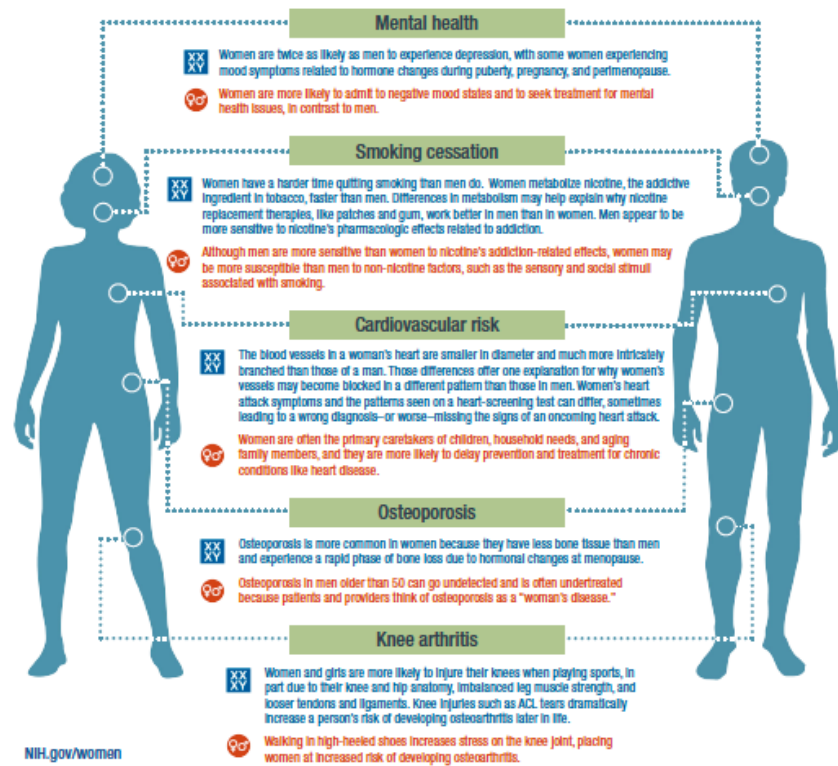
Sex and gender can influence health in important ways. While sex and gender are distinct concepts, their influence is often inextricably linked. The scientific studies that generate the most complete data consider sex and/or gender influences in study design, data collection and analysis, and reporting of findings.

Sex is a biological classification, encoded in our DNA. Males have XY chromosomes, and females have XX chromosomes. Sex makes us male or female. Every cell in your body has a sex—making up tissues and organs, like your skin, brain, heart, and stomach. Each cell is either male or female depending on whether you are a man or a woman.

Gender refers to the socially constructed roles, behaviors, expressions, and identities of girls, women, boys, men, and gender diverse people. It influences how people perceive themselves and each other, and how they act and interact. Gender is usually conceptualized as binary (girl/woman and boy/man), yet there is considerable diversity in how individuals and groups understand, experience, and express it.

Visit [NIH.gov/women](https://www.nih.gov/women) to learn how studying sex and gender strengthens science.

Examples of SEX and GENDER influences

[NIH.gov/women](https://www.nih.gov/women)
 @NIH_ORWH
 #SexInScience

Sources: Institute of Medicine, Canadian Institute of Health Research, World Health Organization, National Institute on Drug Abuse, NIH Osteoporosis and Related Bone Diseases National Resource Center, National Institute of Arthritis and Musculoskeletal and Skin Diseases, Kurgans, D. C., Johnson, J. L., Bryant, M. C., Stone, J. A., Della Croce, U. A. May 2012. (2012). Metabolic, hormonal, and lifestyle factors contribute to the development and progression of knee osteoarthritis. Archives of Physical Medicine and Rehabilitation, 93(5), 871-875.

 National Institutes of Health
 Office of Research on Women's Health

EUROPEAN COMMISSION

Toolkit Gender in EU-funded research

Yellow Window Management Consultants
 Engender
 Genderatwork

2009

Directorate-General for Research

EUR 23857 EN

KORAK 3

Kako doseči spolno občutljive izzide?

- Spolno občutljivi REZULTATI + njihovo poročanje
- Spolno občutljivo identificiranje oseb, ki bodo uporabljale oz. imele korist od projekta

**Smernice za
spolno občutljivo
rabo jezika**

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2018

Avtorice in avtorji: Mojca Šauperl, Helena Dobrovoljc, Jasna Jeram, Maksimiljan Gulič

KONTROLNI SEZNAM

Za uporabo spolno občutljivega pristopa

▼ RAZISKOVANJU:

- Ali ste premislili o možnosti, da bi povečali raznolikost vaše raziskovalne skupine?
- Kako v vaši skupini preprečujete vzpostavitev spolno zaznamovanih hierarhičnih odnosov?
- Ali preprečujete segregacijo spolov v vaši skupini?
- Ali so delovni pogoji na projektu oblikovani tako, da enako ustrezajo ženskam in moškim?
- Ali ste pri oblikovanju raziskovalnega vprašanja mislili tako na moške kot na ženske?
- Ali ste preverili, če so ženske in moški s problemom, ki ga želite obravnavati, povezani na različne načine?
- Ali ste med pregledom literature za vašo raziskavo poiskali spolno občutljive študije?
- Ali ste preverili, če morda projicirate stereotipne spolne vloge?
- Ali vaš raziskovalni vzorec zajema tako moške kot ženske (osebke)?
- Ali vaša metodologija obravnava vprašanja, ki so pomembna tako za ženske kot za moške?
- Ali je jezik, ki ga uporabljate, spolno občutljiv?
- Ali podatke razčlenjujete glede na spol?
- Ali imate v vzorcu enako število obeh spolov?
- Ali o podatkih poročate na spolno občutljiv način?
- Ali ste preverili, kako bodo ljudje različnih spolov lahko uporabljali rezultate projekta na različne načine?
- Ali bodo rezultati projekta prispevali h kakovosti življenja tako moških kot žensk?
- Ali je vaše raziskovanje v povezavi z neenakostjo spolov v družbi?

Toolkit for integrating gender-sensitive approach into research and teaching

Ta priročnik je citiran v vrsti znanstvenih in strokovnih publikacij, ki tematizirajo vključevanje vidika spola v raziskovanje in poučevanje:

- Christou, Eirini, and Antigoni Parmaxi. "Gender-Sensitive Tools and Materials for Women Empowerment in STEM: A Systematic Review with Industrial and Instructional Recommendations and Implications." *Universal Access in the Information Society*, May 13, 2022. <https://doi.org/10.1007/s10209-022-00881-z>.
- Mas de les Valls Ortiz, Elisabet, and Marta Peña Carrera. *Guías Para Unha Docencia Universitaria Con Perspectiva de Xénero: Enxeñaría Industrial*. Vigo: Universidade de Vigo, 2022.
- Peña, Marta, Noelia Olmedo-Torre, Elisabet Mas de les Valls, and Amaia Lusa. "Introducing and Evaluating the Effective Inclusion of Gender Dimension in STEM Higher Education." *Sustainability* 13, no. 9 (January 2021): 4994. <https://doi.org/10.3390/su13094994>.
- Pierquin, Martine. "Tutors' Perceptions of the Purpose and Significance of Film Education in a Lifelong Learning Programme at a British University." Doctoral thesis, University of Glasgow, 2019. <http://theses.gla.ac.uk/75127/>.
- Popič, Damjan, and Vojko Gorjanc. "Challenges of Adopting Gender-Inclusive Language in Slovene." *Suvremena lingvistika* 44, no. 86 (December 30, 2018): 329–50. <https://doi.org/10.22210/suvlin.2018.086.07>. (citiran slovenski prevod priročnika).
- Rebollo-Bueno, Sara, and María Sánchez-Ramos. *Guía de Innovación Docente: Con Perspectiva de Género En Comunicación*. Sevilla: Editorial Universidad de Sevilla, 2022. <https://editorial.us.es/es/detalle-libro/720364/innogen>.
- Resa Ocio, Ainhoa, and Teresa Rabazas Romero. "Organizaciones y políticas supranacionales: una mirada desde la educación superior y la igualdad de género [Supranational organizations and policies: perspectives from higher education and gender equality]." *Revista Española de Educación Comparada*, no. 37 (2021): 281–98. <https://doi.org/10.5944/reec.37.2021.27793>.

Metodološki pristop, ki ga predstavlja priročnik je apliciran v mednarodnih raziskavah, kjer je publikacija tudi citirana:

- Al-Krenawi, Alean, and Melissa M. Bell. "Gender Differences in Syrian Refugees in Jordan: Psychological, Self-Esteem, Family Function, Marital Satisfaction, and Life Satisfaction." *International Journal of Social Psychiatry*, December 13, 2022, 1–10. <https://doi.org/10.1177/00207640221140286>.
- López-Atanes, Mayte, José Ignacio Pijoán-Zubizarreta, Juan Pablo González-Briceño, Elena María Leonés-Gil, María Recio-Barbero, Ana González-Pinto, Rafael Segarra, and Margarita Sáenz-Herrero. "Gender-Based Analysis of the Psychological Impact of the COVID-19 Pandemic on Healthcare Workers in Spain." *Frontiers in Psychiatry* 12 (July 20, 2021): Article 692215. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2021.692215>.

Sistematično spodbujanje prijavljanja projektov, ki vključujejo dimenzijo spola

Možni ukrepi raziskovalnih organizacij:

- Redna izobraževanja in treningi za raziskovake_ce
 - Splošno o spolno občutljivem pristopu
 - Specifično za določeno disciplino
 - Gostujoča predavanja
 - Brainstorming delavnice (podobno kot hackathon) na temo STEM+gender
 - Repozitorij informacij in priročnikov
 - Seminarji in konference
- Profesionalno svetovanje pri konkretnih prijavah (ERC, MSCA, FWF)
 - Zunanji konsultanti_ke ali svetovalna podjetja
 - Strokovnjaki_nje znotraj organizacije

Spodbujanje vključevanja vidika spola v izobraževanje

Možni ukrepi:

- Nov študijski program
- Nov predmet
- Dodatne vsebine v predmetih
- Gostujoča predavanja strokovnjakinj
- Možnost izbirnega predmeta
- Spodbujanje seminarских in diplomskih nalog
- Metodološki seminar za doktorske študente
- Letna nagrada za študentsko nalogo ali predavateljski prispevek
- Tematske ekskurzije, ekstrakurikularne dejavnosti

ZRC SAZU

• Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša • Inštitut za arheologijo • Zgodovinski inštitut Milka Kosa • Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta • Muzikološki inštitut • Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede • Inštitut za slovensko narodopisje • Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije • Filozofski inštitut • Geografski inštitut Antona Melika • Inštitut za raziskovanje krasa • Paleontološki inštitut Ivana Rakovca • Biološki inštitut Jovana Hadžija • Glasbenonarodopisni inštitut • Družbenomedicinski inštitut • Inštitut za kulturno zgodovino • Inštitut za antropološke in prostorske študije • Inštitut za kulturne in spominske študije •